

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 272/2023-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Petra Straku** o dôvodoch jeho vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 239/2023 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka **nie je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 239/2023.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie

1. Sudca III. senátu ústavného súdu Peter Straka listom z 12. mája 2023 podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu možné dôvody svojho vylúčenia podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 239/2023.
2. Pokynom predsedu ústavného súdu zo 16. mája 2023 bolo oznámenie podľa čl. IV bodu 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do IV. senátu ústavného súdu.
3. Z oznámenia vyplýva, že vec vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 239/2023 bola pridelená do III. senátu ústavného súdu sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. Predmetom konania je rozhodovanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej

koná advokátka a konateľka [REDAKOVANÉ], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 45/2017.

4. Sudca Peter Straka oznámil, že v predmetnej veci môžu vzniknúť objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti. Uviedol, že sťažovateľ je zastúpený jeho bývalou externou poradkyňou. Napriek tomu, že sa necíti byť subjektívne zaujatý, vzhľadom na ich predchádzajúcu spoluprácu môžu objektívne vzniknúť pochybnosti o nedostatku jeho nestrannosti. Tiež uviedol, že námietkový senát ho v porovnateľnej právnej veci nevylúčil, keď právnou zástupkyňou bola jeho bývalá externá poradkyňa [REDAKOVANÉ] (uznesenie č. k. IV. ÚS 89/2022 z 15. februára 2022).

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie veci ústavným súdom

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

8. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej zaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

9. Námietskový senát ústavného súdu po preskúmaní obsahu spisu vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 239/2023 a dôvodov uvedených vo vyhlásení sudcu III. senátu ústavného súdu Petra Straku dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky na jeho vylúčenie z konania a rozhodovania o predmetnej veci.

10. Sudca ústavného súdu Peter Straka neuviedol žiadne subjektívne okolnosti, ktoré by svedčili o jeho bližšom ako kolegiálnom alebo pracovnom vzťahu s právnou zástupkyňou sťažovateľa. Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že právna zástupkyňa ukončila činnosť externej poradkyne sudcu ústavného súdu k 31. decembru 2021. Ide teda o časový odstup jedného roka a piatich mesiacov. Z vyhlásenia sudcu ústavného súdu pritom nevyplýva, že by s právnou zástupkyňou udržiaval osobné alebo hoci pracovné kontakty od ukončenia vzťahu externého poradenstva. Zo subjektívneho hľadiska nemožno teda konštatovať existenciu takých dôvodov, ktoré by boli spôsobilé vyvrátiť prezumpciu, že sa voči právnej zástupkyňi sťažovateľa zachová nestranne.

11. Vo vzťahu k objektívnemu testu ústavný súd poukazuje na špecifikované uznesenie námietskového senátu č. k. IV. ÚS 89/2022 z 15. februára 2022, v ktorom analyzoval doterajšiu relevantnú judikatúru ústavného súdu v obdobných veciach. V tomto smere uviedol, že ak externý poradca zastupuje sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, táto skutočnosť je podľa judikatúry ústavného súdu dôvodom na vylúčenie takéhoto sudcu ústavného súdu z konania a rozhodovania v predmetnej veci (napr. III. ÚS 28/2019, IV. ÚS 401/2020, I. ÚS 402/2020, IV. ÚS 178/2021). Objektívnu pochybnosť o nestrannosti sudcu ústavného súdu vzbudilo i zastupovanie sťažovateľa v konaní pred všeobecným súdom advokátom, ktorý bol externým poradcom sudcu ústavného súdu, ktorému bola pridelená neskoršia sťažnosť týkajúca sa preskúmania rozhodnutia tohto súdu (I. ÚS 211/2018, IV. ÚS 336/2021). Spochybnenie objektívnej nestrannosti predstavoval aj vzťah bývalého externého poradcu (zastupujúceho účastníka v konaní, ktoré predchádzalo ústavnou sťažnosťou napadnutému konaniu o výkon rozhodnutia, pozn.) spolupracujúceho so sudcom ústavného súdu dlhodobo a opakovane, ak boli naďalej kolegami v inom prostredí s intenzívnym vzťahom a ich vzťah dosahuje až priateľský rozmer (IV. ÚS 379/2021).

12. K objektívnemu testu ústavný súd uvádza, že aktuálne posudzovaný vzťah sudcu ústavného súdu k právnej zástupkyňi sťažovateľa ako jeho bývalej externej poradkyňi pri zohľadnení výlučne profesionálnej povahy predošlého vzťahu nemôže už v súčasnosti vyvolať u nestranného pozorovateľa pochybnosti o nestrannosti sudcu ústavného súdu. Dôvodom je pomerne dlhý čas (približne 17 mesiacov, pozn.) od ukončenia spolupráce sudcu ústavného súdu s právnou zástupkyňou sťažovateľa. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa od 31. decembra 2021 nie je externou poradkyňou sudcu ústavného súdu, týmto sa táto vec odlišuje aj od prípadov uvedených v bode 11, v ktorých externý poradca v čase podania ústavnej sťažnosti naďalej spolupracoval so sudcom ústavného súdu, prípadne mal so sudcom intenzívnejší pracovný, resp. priateľský vzťah.

13. Ústavný súd tak vzhľadom na uvedené konštatuje, že v tomto prípade nie sú naplnené podmienky podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde na vylúčenie sudcu Petra Straku z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 239/2023, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

14. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak

tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

15. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu